

Hvordan ved vi hvor gammelt Olgerdiget er?

Olgerdigets palisader er opbygget af stolper af varierende tykkelse fra såvel ældre som yngre egetræer. Nogle stolper indeholder mange årringe, andre færre. Nogle har splintved bevaret, og i ganske få tilfælde er også barkringen bevaret.

Ved at lave en dendrokronologisk undersøgelse af årringene i de bevarede rester af egestolperne, kan vi ofte fastslå, hvornår træerne voksede. I nogle af disse tilfælde kan vi se, hvornår træerne omtrent er fældet, og i ganske få tilfælde præcist i hvilket år, de blev fældet.

Olgerdigets alder

Siden begyndelsen af 1960'erne er der foretaget mange udgravninger af Olgerdiget. Efterhånden er flere end 100 stolper fra forskellige steder langs Olgerdiget bragt hjem til museet til dendrokronologisk analyse. Vi har altså et stort træmateriale fra Olgerdiget, der repræsenterer såvel de mange delstrækninger som de forskellige palisaderækker.

Nogenlunde samtidig med udgravningerne i 1960'erne begyndte man i Danmark at udvikle den dendrokronologiske metode og etablere en grundkurve. Det er dog først nu, inden for de sidste 20 år, at det er lykkedes for dendrokronologerne Kjeld Christensen og Niels Bonde at datere Olgerdiget.

Selvom det præcise hændelsesforløb nok aldrig bliver fuldt ud klarlagt, er Olgerdiget som udgangspunkt opført mellem 20 og 31 e.Kr. som et sammenhængende anlæg, der bestod af en palisade, som kunne være suppleret med en voldgrav. Efterfølgende er anlægget bygget ud og renoveret flere gange efter behov. Herom vidner, at træet er fældet ad flere omgange bl.a. omkring 42 e.Kr., 51 e.Kr., 78/79 e.Kr. og 89/90 e.Kr. Olgerdiget blev vedligeholdt i ca. 100 år indtil 125-130 e.Kr. hvorefter det mistede sin betydning og forfaldt.

Olgerdiget ved Olmersvej

Her ved Olmersvej er den ældste, sikkert daterede stolpe fældet i år 42 e.Kr. Den stammer fra palisade 3 nærmest voldgraven. Det er kun få af de daterede stolper, som stammer fra grundlæggerfasen 20-31 e.Kr. Hovedparten er rejst i en større ombygning eller renovering i år 78/79 e.Kr.

Kun en enkelt stolpe fra palisade 2 har kunnet dateres til efter 127 e.Kr. Det er samtidig den yngste datering af Olgerdiget. Der er indtil nu tale om en enkeltstående datering. Den fortæller derfor blot, at palisade 2 vedligeholdes frem til mellem 125-130 e.Kr.

Fakta om Dendrokronologi – hvad er det

Dendrokronologi er en enestående og præcis, naturvidenskabelig metode til datering, som kan fortælle, hvornår et træ er fældet, hvor gammelt det er og hvor omtrent det voksede.

Træer (dendro) vokser ved at danne årringe – en for hvert år. Tykkelsen af hver årring varierer fra år til år afhængig af klima og betingelser for vækst. I år med gode vækstbetingelser bliver årringene tykke. I år med dårlige vækstbetingelser bliver de smalle.

På den måde danner træernes årringe en form for stregkode. Jo ældre et træ er, jo mere unik bliver stregkoden. Ved at måle tykkelsen af årringene kan stregkoden aflæses. Har man flere stregkoder, kan de lægges i forlængelse af hinanden, og danne en tidsfølge (kronologi). Dendrokronologi er således den videnskab, der måler træernes stregkoder og sætter prøverne i en tidsmæssig rækkefølge. I Danmark er det fortrinsvis egetræ, som bliver brugt til dendrokronologi.

Egetræer kan blive meget gamle, og bliver brugt til mange ting – huse, skibe, kister mm. Derfor er egetræ særlig velegnet til at lave dendrokronologi. Stregkoder af flere hundrede års varighed er ikke unormalt. For at opnå en sikker rækkefølge af årringene fra forskellige prøver, skal de have et overlap på mindst 40-50 år.

Egetræ har tre forskellige slags årringe: Barkved, splintved og kerneved. Barkved er den yderste årring. Har man den, kan man bestemme, hvornår træet er fældet. Splintvedet er vækstringene. Jo ældre et træ er, jo flere splintvedsringe har det. Antallet af splintvedsringe varierer gerne mellem 15 og 25 år. Har man den første splintvedsring kan træets fældningsår bestemmes med 15-25 års nøjagtighed. Jo flere splintvedsringe en prøve har, jo mere præcis bliver dateringen. Har man kun kerneved kan man kun sige, at træet tidligst kan være fældet 15-25 år efter den yngste årring af kerneved.